

MAGIE ȘI MESERIE

DRAGOSTEA CELOR TREI PORTOCAL de Carlo Gozzi ● **TEATRUL MIC** ● Data reprezentației: 9 octombrie 1994 ● Regia: Nona Ciobanu ● Scenografia: Nona Ciobanu, Iulian Băltățescu ● Muzica: Iulian Băltățescu ● Distribuția: Ionuț Pohariu (Tartaglia, Farfarello), Lucian Ifrim (Truffaldino, Un clown), Iulian Băltățescu (Pantalone, Fata Morgana, Ciungul), Liliana Pană, Tania Popa (Clarice, Bubă, Un clown), Dana Țapalagă (Celio, Smeraldina, Țăță, Un clown), Liliana Gavrilă (Ninetta, Creonta, Un clown), Vitalie Bantaș (Leandro, Creonta, Un clown, Un țaran), Ionuț Brancu (Silvio, Un țaran).

Teatrul fantastic al lui Carlo Gozzi îi poate atrage pe amatorii de exerciții de stil prin teritoriul pe care-l oferă invenției regizorale. Măștile comediei dell'arte sunt dirijate de forțe supranaturale, caracterele evoluează în raport cu niște determinări care le depășesc, conflictul de interese este secundar.

Spațiul poveștilor este transformat de regizoarea și scenografa Nona Ciobanu (în ordinea reușitei, ar trebui poate început cu

scenografia) în succesiunea imaginilor Poveștii, a celei unice – a Facerii. Din cortina-pântec se nasc personajele; crisalide, larve, apoi ființe niciodată fixe, niciodată cu totul independente de impulsul inițial. Ele se joacă de-a viața, dar regula jocului nu le aparține. Tartaglia se naște trist și i se smulge un hohot de râs nu pentru că spectacolul oferit de Pantalone e comic (nu e!), ci pentru că e necesar să-și regăsească această virtute ca să poată porni în căutarea celor trei portocale care-i vor dărui dragostea. Parcursul inițiativ este și el străbătut ca în vis, probele și avertismentele, pedepsele și răsplata se succedă paralel cu destinul personajelor. Momentele magice sunt marcate prin sonorizări și iluminări adecvate, dar, prin desenul lor rațional, magia nu se arată. Forțele binelui și ale răului se înfruntă deasupra și dedesubtul măștilor, la rândul lor măști în jocul organizat de cel care nu se vede. Imaginile copleșesc viața spectacolului, a cărei organizare este prea evidentă pentru a mai fi și organică. Echipa interpreților mimează comicul, preocupată doar de rigoarea stilistică. de armonia mișcărilor. Actorii își asumă măștile unor personaje diferite, fără nici o preocupare „transformistă”, încredători în puterea de comunicare a semnului teatral. Când triumfă totuși instinctul histrionic, refugiul este în tonul trivial, „băncos” al străzii. Fac o plăcută excepție scenele dintre Tartaglia și Ninetta, când Ionuț Pohariu și Liliana Gavrilă izbutesc să se integreze în concepția regizorală îmbogățind-o. Cei doi interpreți joacă naivitatea, candoarea dinăuntrul și dinafara ei, ironia este acum de bună calitate, înviorând viața scenică a spectacolului. Merită consemnat și efortul celorlalți interpreți de a se supune ansamblului, de a fi fideli constrângerii regizorale. Constrângere care, la rândul ei, are meritul consistenței, al percutanței imaginilor, al unei teatralități sofisticate. Dar e o teatralitate fără teatru, în care admiri intențiile fără a te putea bucura de rezultate.

În disputa care, acum două secole, îi opunea pe Gozzi lui Goldoni, Nona Ciobanu îi asigură primului un întârziat triumf. În cariera tinerei regizoare, fără îndoială, un asemenea exercițiu era necesar.

MAGDALENA BOIANGIU

MEREU ÎN ACTUALITATE

DRESOAREA DE FANTOME de Ion Băieșu ● **TEATRUL NAȚIONAL „VASILE ALECSANDRI” DIN IAȘI** ● Data reprezentației: 2 octombrie 1994 ● Regia: Irina Popescu-Boieru ● Scenografia: Vasile Jurje ● Ilustrația muzicală: Anda Tăbăcaru ● Distribuția: Georgeta Burdujan (Dresoarea), Petru Ciubotaru (Paznicul), Gabriel Florea, Lăcrămioara Petrea, Ana Gorschi, Dan Abuhnoaie, Ozana Ciubotaru (Fantomele).

Scrisă pe la începutul anilor '70, **Dresoarea de fantome** a avut premiera la un teatru londonez. În țară, înainte de '89, a fost jucată, din câte știu, doar o dată, la secția germană a teatrului din Sibiu. Nici nu e de mirare, fiind vorba despre un dur (dar și deznădăjduit) pamflet la adresa tiraniei, ale cărui accente demascatoare sunt doar parțial camuflete sub haina transparentă a unei parabole în gust absurd. Căci oricine putea ghici identitatea – nu atât „personală”, cât categorială, ideologică – a creaturii despotice care e trimisă într-un castel păraginit spre a dresa cu biciul fantomele foștilor stăpâni într-o efectuare de servicii hoteliere pentru preconizații turiști străini: iar cine erau fantomele, se vedea cu ochiul liber. E de presupus că pe cenzorii epocii expunerea procesului evolutiv al demenței agresive a Dresoarei îi deranja mai mult decât finalul în care nălucile terorizate oucid pe intrusă, ce nu va întârzia, de altfel, să „reînvie” pentru a le chinui mai departe. Nu e un final victorios și optimist; dimpotrivă. Aș vrea să cred că nu tocmai finalul acesta îi atrage de vreo doi ani încoace pe regizori spre piesa lui Băieșu și că nu în el stă viitorul, neliniștitoarea actualitate a textului. Fapt este însă că această actualitate răzbate din plin în spectacolul ieșean al Irinei Popescu-Boieru. Regizoarea și-a limitat, de altfel, intervențiile profesionale la amplasarea mizanscenei

Moment din Dragostea celor trei portocale de Carlo Gozzi la Teatrul Mic (regia: Nona Ciobanu)

